

Frits Heijting

tot de hemel verheven

gedachten bij het zondagsevangelie

jaar A

De oogst is wel groot, maar arbeiders zijn er weinig.

Frits Heijting

TOT DE HEMEL VERHEVEN

gedachten bij het zondagsevangelie, jaar A

In te zien op de website www.gelovenbeleven.nl
of te bestellen bij de boekhandel

Op deze site zijn tevens te vinden:

- TOT DE HEMEL VERHEVEN
jaar B: gedachten bij het zondagsevangelie
jaar C: gedachten bij het zondagsevangelie
- AL MIJN VERLANGEN   200 meezingliederen, tekstboekje
- AL MIJN VERLANGEN   meezingliederen, muziek
- NIEUW LEVEN   persoonlijke gebeden
- CHRISTUS IN MIJ   het mysterie van ons geloof
- DE OGEN VAN DE ZIEL   teksten van heiligen
- PSALMEN EN GEBEDEN   voor het ochtend- en avondgebed
- IK GELOOF   leerboek voor christenen
- GOD EN DE MENSEN   bijbelse catechese voor 12 - 15

Amsterdam
BRAVE NEW BOOKS
2024

inleiding

In deze bundel staat het mysterie centraal van God, die in Jezus als mens in de wereld heeft gewoond, om de mensen tot zich terug te voeren. De profeten hebben dit evangelie vanuit de verte gezien. Jesaja voorzegt het lang tevoren: *Ik woon hoog en verheven, en bij mensen met een eenvoudig en vriendelijk hart* (Jes 57,15). Het hemelse leven, dat hier en nu al een aanvang heeft genomen voor wie Jezus liefhebben en volgen, uitziende naar zijn wederkomst: wie raakt er ooit over uitgedacht?

Het driejarige katholieke lezingenrooster wordt gevolgd. Het kerkelijk jaar loopt van advent tot advent. Jaar A behandelt de lezingen gedurende de periode van advent 2022 tot advent 2023. Jaar B loopt van advent 2023 tot advent 2024, en jaar C van advent 2024 tot advent 2025. Door hier telkens 3 jaar bij op te tellen, is eenvoudig vast te stellen in welke jaren elk deel kan worden gebruikt.

Bij elke viering wordt gelezen uit achtereenvolgens het Oude Testament (of uit handelingen van de apostelen of de openbaring van Johannes), uit het psalmboek, uit een brief van het Nieuwe Testament en uit één van de vier evangeliën. De psalmen zijn genomen uit *de bundel psalmen & gebeden voor het ochtenden avondgebed*. Gezongen psalmen worden gevonden in de liedbundel *al mijn verlangen* (zie gelovenbelevan.nl).

Een aantal feesten is achterin te vinden onder het hoofd *bijzondere vieringen*. Het register geeft alle evangelielezingen van de driejarige cyclus, met de vermelding A, B of C. Lezingen die elk jaar terugkomen worden aangegeven met (ABC).

In alle teksten komt Jezus als God-met-ons voldoende naar voren. Hij is echter niet alleen hoog en verheven, maar ook mens met de mensen. Daarom worden de persoonlijk voornaamwoorden hij en hem, als het over Jezus gaat, met kleine letters geschreven. In de psalmen staat het woord HEER als vertaling van JAHWEH in klein kapitaal, ter onderscheid van het gewone woord Heer.

Ik hoop dat deze *gedachten bij het zondagsevangelie* ietsje mogen bijdragen tot begrip van de alles vernieuwende boodschap van de menswording van God, van zijn verrijzenis en van onze deelname aan het nieuwe leven waartoe Jezus de toegang heeft geopend.

Frits Heijting

Lent, 1 november 2023

INHOUDSOPGAVE

Advent

zondag 1 van de Advent	blz 6
zondag 2 van de Advent	9
zondag 3 van de Advent	13
zondag 4 van de Advent	16
kersttijd kerstnacht	19
kerstdag	22
zondag na Kerst	25
tweede zondag na Kerst	27
1 januari (Maria, moeder van God)	29
Openbaring van de Heer	31

tijd door het jaar (vervolg na de paastijd)

Doop van de Heer (zondag 1)	35
zondag 2 van de tijd door het jaar	37
zondag 3 van de tijd door het jaar	41
zondag 4 van de tijd door het jaar	44
zondag 5 van de tijd door het jaar	51
zondag 6 van de tijd door het jaar	53
zondag 7 van de tijd door het jaar	56
zondag 8 van de tijd door het jaar	59 (in sommige jaren na de paastijd)
zondag 9 van de tijd door het jaar	62 (in sommige jaren na de paastijd)

40-dagentijd Aswoensdag

zondag 1 van de 40-dagentijd	64
zondag 2 van de 40-dagentijd	66
zondag 3 van de 40-dagentijd	70
zondag 4 van de 40-dagentijd	73
zondag 5 van de 40-dagentijd	77
zondag 6 van de 40-dagentijd	80
Palm- en Passiezondag	82
Witte Donderdag	85
Goede Vrijdag (I) en (II)	88

Paastijd Paaswake

zondag 1 van de Paastijd	95
zondag 2 van de Paastijd	99
zondag 3 van de Paastijd	102
zondag 4 van de Paastijd	105
zondag 5 van de Paastijd	109
zondag 6 van de Paastijd	113
zondag 7 van de Paastijd	116
Hemelvaart	119
zondag 8 van de Paastijd	122
Pinksteren	125

tijd door het jaar (vervolg)

zondag na Pinksteren (Drie-eenheid)	128
2 ^{de} zondag na Pinksteren (Sacramentsdag)	131

zondag 10 van de tijd door het jaar	blz 135 (in sommige jaren na de paastijd)
zondag 11 van de tijd door het jaar	137 (in sommige jaren na de paastijd)
zondag 12 van de tijd door het jaar	141
zondag 13 van de tijd door het jaar	144
zondag 14 van de tijd door het jaar	147
zondag 15 van de tijd door het jaar	150
zondag 16 van de tijd door het jaar	154
zondag 17 van de tijd door het jaar	159
zondag 18 van de tijd door het jaar	163
zondag 19 van de tijd door het jaar	167
zondag 20 van de tijd door het jaar	170
zondag 21 van de tijd door het jaar	173
zondag 22 van de tijd door het jaar	176
zondag 23 van de tijd door het jaar	180
zondag 24 van de tijd door het jaar	182
zondag 25 van de tijd door het jaar	185
zondag 26 van de tijd door het jaar	188
zondag 27 van de tijd door het jaar	190
zondag 28 van de tijd door het jaar	193
zondag 29 van de tijd door het jaar	197
zondag 30 van de tijd door het jaar	200
zondag 31 van de tijd door het jaar	203
zondag 32 van de tijd door het jaar	205
zondag 33 van de tijd door het jaar	209
Christus koning	213
bijzondere vieringen	
januari (eenheid van de christenen)	217
2 februari (opdracht in de tempel)	223
24 juni (sint Jan de Doper geboorte)	225
29 juni (Petrus en Paulus)	228
15 augustus (Maria ten hemel opneming)	230
september (vredesweek) I	233
september (vredesweek) II	236
14 september (kruisverheffing)	239
1 november (allerheiligen)	241
2 november (allerzielen)	244
7 november (Willibrordzondag)	248
9 november (Kerkwijding)	250
REGISTER	
evangelieteksten	253
afkortingen van bijbelboeken	258

JAAR A

ADVENT

zondag advent 1(A)

1ste lezing: Jes 2,1-5

psalm 122: zie beneden

2de lezing: Rom 13,11-14

evangelie: Mt 24,37-44

De mensenzoon komt op een uur dat je het niet verwacht.

De kerk bereidt zich voor op het nooit geheel te bevatten mysterie van de menswording van God, dat met Kerst wordt herdacht. Het is te groot, te wonderlijk voor ons: niet alleen heeft God in ons midden gewoond in de beperking van de mens Jezus; maar aan het einde van de tijd zal dezelfde Jezus, met al zijn engelen bij zich, in macht en majesteit terugkeren voor een oordeel over ieder die ooit heeft geleefd¹. Tijdens de advent zijn komst én wederkomst onderwerp van overweging.

Het tijdperk tussen Jezus' geboorte, en ..... ja, wanneer? Wanneer is de dag van de wederkomst? Deze laatste periode van de wereldgeschiedenis is de *tijd van genade*², waarin de boodschap van het koninkrijk van God aan heel de wereld wordt verkondigd. *En dan zal het einde komen*³. Jesaja (eerste lezing) voorzegt die toestroom van gelovigen uit alle volkeren, om Hem te aanbidden die zij liefhebben. Zij zijn vervuld van verlangen naar een goed leven, hopen op een liefdevolle God: *Hij zal ons zijn wegen wijzen en wij zullen zijn paden bewandelen*. Zo wordt het visioen van de profeet vervuld: *Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers*⁴. Je hoort dan wel spottend opmerken dat hier niet veel van te zien is - en inderdaad is de kerk door vele van haar leden geregeld in diskrediet gebracht, getuige b.v. de schanddaden op seksueel gebied - maar dit neemt niet weg dat tallozen na hun aanvaarding van het evangelie hun leven door de Geest van Christus hebben vernieuwd.

Dit is wel het grootste van alle wonderen: als zelfzuchtige mensen tot inkeer komen; en Christus toelaten in hun bestaan. Volwassenen die dit overkomt, staan vaak anders in het geloof dan kerkgangers die van huis uit christenen zijn. Zij zingen hun lied met overgave, zoals de psalm van vandaag:

Ik was verheugd toen zij mij zeiden: Er is een nieuw gebod.

*Ik was verheugd toen zij mij leidden tot in het huis van God*⁵.

Met alle bewust levende gelovigen houden zij Jezus voor ogen, die zichzelf voor hen gegeven heeft; en die komen zal om scheiding te maken en allen die hem liefhebben bij zich te nemen. Hij is de deur naar het leven.

Hier tekent zich het oordeel af, dat met de menswording van God een aanvang heeft genomen. Wie Jezus aanneemt als door God gezonden, erkent in hem de liefdevolle goedheid van de Schepper, die begin noch einde kan hebben; en staat zo aan het begin van een eeuwig leven met hem. Eeuwig leven ..... wie kan het zich voorstellen? Voor allen die Jezus liefhebben wordt de hoop hierop tot zekerheid, als zij hem daadwerkelijk volgen. Zij worden door dit geloof gerechtvaardigd; maar wie hem verwerpen gaan aan de deur naar het leven voorbij.

God beziet het innerlijk van de mens. Hij ziet het, of iemand uit eigenliefde handelt, of uit een bewogen hart. Uiterlijk doen twee mensen misschien hetzelfde, zoals twee vrouwen die de molensteen draaien. Toch *wordt de één opgenomen en de ander niet*⁶. De één is op zichzelf gericht, en de ander leeft in verlangen naar een onzelfzuchtig leven. De laatste zal de goedheid van Jezus erkennen als hij komt; en zijn koninkrijk binnengaan. De eerste zal hem misschien geen blik waardig keuren; en achterblijven.

Jezus houdt zijn leerlingen voor zó te leven, alsof zij hem ieder moment uit de hemel verwachten. *Bekleed je met de Heer Jezus Christus*, vermaant Paulus de christenen van Rome (tweede lezing). Als zij zich in alle dingen afvragen of zij God hiermee behagen, en zich ervoor hoeden Hem verdriet te doen, zullen zij werkelijk als zijn heiligen leven, apart gezet om in een wereld van elk-voor-zich iets van de hemel zichtbaar te maken. Maar wie in zelfzucht volharden, geleid door begeerte, kunnen geen plaats vinden in Gods eeuwige Rijk. Zelfs in de kerk van Christus verwerpen velen deze gedachte aan een definitieve scheiding op de laatste dag. In het evangelie echter wordt steeds opnieuw en nadrukkelijk voor dit komende oordeel gewaarschuwd

Ook in het Oude Testament komt het oordeel veelvuldig aan de orde. David zegt: *Wie kwaad doen worden buitengesloten uit de stad van God*⁷. In het boek genesis wordt het einde dat over de huidige wereld zal komen voorgesteld als een watervloed⁸. *Dit is een voorafbeelding van het doopwater waardoor je gered wordt*⁹, schrijft de apostel Petrus aan de kerken. Maar helaas, de mensen denken geen redding nodig te hebben; en willen zich niet laten gezeggen. Dit is het droevige lot van profeten: zij moeten een boodschap verkondigen die niemand horen wil.

Terwijl de lucht dreigend wordt en het oordeel zich aankondigt, gaan de mensen gewoon door met eten en drinken en uitgaan, alsof er niets aan den hand is¹⁰. De één maakt zich van het geloof af met de bekende uitspraak: Dood is dood, de ander grijpt de evolutietheorie aan als een excuus om de waarschuwing in het evangelie te verwerpen, een derde denkt de bekering voor zich uit te kunnen schuiven en een vierde ontkent de genade van God, door te verkondigen dat iedereen tenslotte in de hemel zal komen, ook al moet het duizend levens duren. Allen verruilen zij de liefde van God voor de eigenliefde.

Het is verwonderlijk hoe de mensen leven alsof zij voor altijd op deze wereld kunnen blijven. Zij luisteren liever naar zogenaamde profeten, die hun verkondigen wat zij graag willen horen, dan zich te laten waarschuwen voor een naderend einde. Hoewel iedereen kan zien dat de evangeliën geen menselijke verzinsels bevatten, gaan zij hieraan voorbij, om hun eigen verlangens te kunnen volgen. Net als in de dagen van Noach willen de mensen zich niet laten gezeggen. Het is onthutsend.

Overall hetzelfde beeld van mensen, zozeer in beslag genomen door werk, onderlinge relaties en allerlei vertier, dat zij niet zien hoe kortstondig dit alles is; en hoe nabij de tijd van het einde. *Terwijl zij denken: Er is vrede en veiligheid, juist dan overvalt hun plotseling het verderf*¹¹. Wie wil dit horen? Wie verwacht er Jezus' komst, en het einde van de bestaande wereld? De kerk geeft hier nauwelijks aandacht aan; en de sektes misleiden de mensen met de verkondiging van een duizendjarig vrede-rijk ná Jezus' wederkomst. Gelukkig wie de kerk van Christus trouw blijft, en de waarschuwing ter harte neemt: *Wees waakzaam, de mensenzoon komt op een uur waarop je het niet verwacht!*¹²

1) Mt 25,31 2) gelovenbelevan.nl/ik_geloof, VII.1.3 3) Mt 24,14 4) Jes 2,4 5) liedbundel *al mijn verlangen* nr 87
6) Mt 24,14 7) ps 101,8 8) gen 7 9) 1Pe 3,21 10) Mt 24,37v 11) 1Tes 5,3 12) Lc 12,40

psalm 122

- L Ik was verheugd, toen zij mij zeiden:
Laten wij gaan naar het Huis van de HEER.
- A Onze voeten staan in uw poorten, Jeruzalem.
Stad van God, U bent gebouwd tot een volkomen eenheid.
- L Het volk van God trekt hierheen op,
om zijn belofte te gedenken en Hem te danken.
- A Hier staan de rechterstoelen klaar,
de zetels van het huis van David.
- L Bid om vrede voor de stad van God,
om welzijn voor allen die haar liefhebben.
- A Moge er vrede zijn binnen uw muren,
en rust in al uw verblijven.
- L Omwille van mijn broeders en mijn zusters
bid ik om vrede voor de stad van God.
- A Uit liefde voor het huis van onze God
wil ik het goede voor u zoeken.

* * *

zondag advent 2(A)

1ste lezing: Jes 11,1-10
 psalm 72 zie beneden
 2de lezing: Rom 15,4-9
 evangelie: Mt 3,1-12

Wie heeft je voorgespiegeld dat je de dreigende toorn kunt ontvluchten?

Op deze tweede zondag van de advent wordt opnieuw duidelijk dat de kerk zich niet alleen voorbereidt op Jezus' geboorte in Bethlehem, maar ook op zijn wederkomst voor het oordeel. Heel 't Oude Testament getuigt van deze dubbele verwachting; en Johannes de Doper, de laatste van de profeten van het oude verbond, is de directe wegbereider van de Messias. Jesaja (eerste lezing) spreekt over Jezus, mens met de mensen, als *de twijg uit de tronk van Jesse* (de vader van David).

Als verre nakomeling van David wordt de Messias de *Zoon van David*¹ genoemd. Niet alleen een twijg uit de tronk van Jesse is hij, maar ook *de wortel van Jesse*; want Jezus, *God-met-ons*², staat aan het begin van de schepping³. Vol van de Geest van God is hij gekomen om de mensen tot inkeer te brengen. Als één van ons zal hij van zijn macht geen gebruik maken om zichzelf te redden. Onderworpen aan de machthebbers van zijn dagen, toont hij zijn sterkte door geen millimeter mee te gaan met de geest van deze wereld van elk-voor-zich. Omdat hij wil dat allen tot inkeer komen, stelt hij de oordeelsdag uit tot zijn wederkomst in macht.

Biddend voor zijn vervolgers brengt Jezus als eerste van de martelaren van de kerk zijn leven als een offer aan God. Als koning zal hij terugkeren, om *boosdoeners te doden met de adem van zijn lippen*⁴. Dit woord adem kan ook vertaald worden als geest. Omdat niemand voor God rechtvaardig is, en allen verlossing nodig hebben, is ook niemand bestand tegen zijn Geest. *Wee mij!* roept de profeet uit, als hij in een visioen God ziet op zijn verheven troon⁵, *ik ben verloren, een onrein mens; en ik heb God gezien!* Dan beroert een engel zijn lippen met een gloeiende kool, en zegt: *Hiermee is je zonde verdwenen en je schuld bedekt*. Als Mozes vraagt God te mogen zien⁶, is het antwoord: *Geen mens kan Mij zien en in leven blijven*. God vervult Mozes' verlangen, door hem met zijn hand te beschutten, als Hij aan hem voorbijgaat.

Hiermee wordt duidelijk dat de mens met zijn gebreken niet zonder beschutting in Gods aanwezigheid kan leven. Het vuur van de Geest dat alle onreinheid verteert zou hen, die - als gist in het deeg - geheel van zonde zijn doortrokken, direct teniet doen. Deze bescherming wordt in de Schrift *genade* genoemd. Aan deze tijd van genade, waarin wij nu leven, komt in het laatste oordeel een einde. Allen die zich van God hebben afgewend, zullen bij zijn komst, als Hij zijn hand niet langer beschuttend boven hen houdt, niet bestand zijn tegen de aanblik van Hem die zij hebben verworpen. Dit bedoelt de profeet, als hij spreekt van de *adem van Gods lippen*: de Geest, die van Hem uitgaat, verteert wie Hem niet toebehoren.

Dit mag niet worden gezien als een vergelding. De goede God heeft alles gedaan om hen hiervoor te behoeden. *Zo lief heeft Hij de wereld, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat wie in Hem gelooft niet verloren zal gaan, maar eeuwig leven zal hebben*⁷. Tot op de dag van vandaag is God alle mensen genadig; en bewijst Hij hun zijn liefde, geduldig hen verdragend die zich tegen Hem keren⁸.

Niet voor altijd zullen mensen van goede wil hoeven te lijden onder kwaadwilligen. Allen die Jezus liefhebben en hem volgen worden door hem bijeengebracht *op de heilige berg*, waar mensen - gerechtvaardigd door dit geloof - mogen leven voor het aangezicht van hun Schepper. Dit oordeel en deze scheiding onder de mensen heeft tweeduizend jaar geleden een aanvang genomen bij Jezus' optreden in Israël. Sindsdien is hij als *een banier voor de volken* (eerste lezing). Mensen van goede wil zullen tot hem komen. *Hij zal zich ontfermen over de misdeelden; en de zwakken vervullen van levensmoed*.

Het optreden van Johannes de Doper riep de sluimerende messiasverwachting wakker. Al honderden jaren was er geen profeet in Israël meer opgetreden. Heel Jeruzalem loopt dan ook uit om de zonden te belijden, en door Johannes te worden gedoopt in de Jordaan. Ook vele van de sterk behoudende Farizeeën en van de Sadduceeën⁹, hun liberale tegenvoeters, komen poolshoogte nemen; maar of zij ook gehoor zullen geven aan zijn oproep tot bekering? Zullen de Farizeeën tot de erkenning komen dat zij met al hun uiterlijke godsdienstigheid God niet dienen, maar zichzelf? Zullen de Sadduceeën gaan inzien dat hun schriftuitleg wel de geest van de tijd volgt, maar de inhoud verbastert? Farizeeën en Sadduceeën hebben Jezus voortdurend tegengewerkt; en zij hebben hem samen aan het kruis gebracht.

Johannes de Doper neemt, zoals het een profeet betaamt, geen blad voor de mond; en noemt beide partijen *adderengebroid*. Hij waarschuwt hen: "Als jullie niet terugkomen van die behoudzucht of die vrijzinnigheid, wacht jullie de *toorn van God!*" Maar of ze zullen luisteren? Zó overtuigd zijn zij van hun eigen gelijk, dat zij de toorn van God pertinent ontkennen; of zozeer vertrouwen op hun eigen vermeende rechtzinnigheid, dat zij deze toorn denken te zullen ontgaan.

Is deze toorn van God niet in tegenspraak met zijn liefde? Geenszins. Wie zo denkt, komt al gauw tot de conclusie dat er helemaal geen oordeel zal komen. Maar zou de wereld dan altijd zo door moeten gaan als nu? Het vooruitgangsgeloof, dat tijdens het optimisme van na de tweede wereldoorlog zoveel aanhang heeft gekregen, is nu wel goeddeels losgelaten. De werkelijkheid leert helaas anders. Maar God in zijn goedheid *doet het nog regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen*¹⁰, tot de dag dat Hij zich terugtrekt en zijn toorn zich openbaart.

Veel christenen weten geen raad met het bijbelse begrip van een *toornige God*. In sommige bijbeluitgaven wordt dit vertaald als een *woedende God*; maar daarmee wordt Hij toch al te menselijk voorgesteld. Om te begrijpen wat onder dit woord *toorn* moet worden verstaan, is het nodig de teksten te lezen die hierover gaan; want de Schrift legt de Schrift uit. Door gedurige lezing en door eigen ervaring zal het duidelijk worden dat de goede God, die alle leven draagt, zijn kinderen in liefde straft door zich soms even verborgen te houden; en hen zo tot inkeer te brengen.

Als zij dan wanhopig zijn, ervaren zij ietsje van die *toorn*, die in het oordeel zal komen over allen die Hem de rug toekeren. Het bekende verhaal van de *verloren zoon*¹¹ laat dit zien. Hij heeft zijn vader verlaten om z'n eigen weg te gaan; en komt in een verland onder ellendige omstandigheden tot besef van zijn fout. Hier wordt de *dreiging* van Gods toorn verbeeld; want de zoon heeft nog steeds de mogelijkheid van terugkeer naar de vader, die elke dag naar hem staat uit te zien.

David legt hiervan treffend getuigenis van af: *Ik leefde onbezorgd en dacht: zo zal het altijd blijven. O God, uw goedheid hield mij vast; maar toen U zich verborg, toen was ik nergens meer!*¹². David wordt wel door God, die zich even van hem terugtrekt, bestraft; maar niet door Hem verlaten. Dit geldt voor alle mensen. Ook al ervaren zij zijn aanwezigheid niet: Hij is toch heel dichtbij. Hij trekt zich niet geheel terug; maar wacht hiermee tot de dag van het oordeel. Want dit zegt de HEER: *Op die dag zal mijn toorn tegen hen ontbranden. Ik zal hen aan zichzelf overlaten en mijn gelaat voor hen verbergen*¹³. Tot die dag duurt zijn genade.

De toorn van God waar Johannes de Doper de Sadduceeën en Farizeeën voor waarschuwt, betekent geen drift of woede, en ook geen meedogenloze vergelding die strijdig is met zijn liefde; maar wel zijn afwezigheid, als Hij niet langer zijn beschuttende hand houdt over allen: als dus aan de huidige tijd van genade een einde zal zijn gekomen. Dat dit einde in aantocht is moet ieder duidelijk zijn. Deze onrechtvaardige wereld, waarin de sterken heersen en de zwakken worden verdrukt, waarin de rijken zwelgen in overdaad en anderen gebrek lijden, en waarin de schepping wordt uitgebuit en verwoest: deze wereld kan niet altijd zo doorgaan.

Op tal van plaatsen in de Schrift komt deze boodschap terug: de huidige wereld, met allen die daarop wonen, loopt ten einde. *Leg je dus toe op een heilig leven, vermaant Petrus, de komst verwachtend en verhaastend van de Dag van God, als de hemelen in vlammen zullen opgaan en de elementen wegsmelten in de vuurgloed. Maar volgens de belofte verwachten wij een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid zal wonen*¹⁴.

De profeet Johannes spreekt er de mensen op aan, dat hun geloof in hun leefwijze zichtbaar moet zijn. Hij denkt hierbij aan de eerste psalm, waarin de mensen worden vergeleken met bomen, die goede vruchten moeten dragen; en met graankorrels, waar het kaf uit weggeblazen wordt¹⁵.

*Zalig ben jij, die zich keert tot de Heer,
vol van de Geest zijn wegen leert,
aan levend water staat geplant,
en goede vruchten dragen mag*

*Maar gelijk kaf dat verwaait in de wind,
dwarrelt, tot niemand het nog vindt,
zo is de mens die God verlaat,
en zonder vrucht ten onder gaat.*

mijn verlangen nr 155

Gelukkig zijn zij, die deze waarschuwing ter harte nemen, Jezus liefhebben en zich op weg begeven naar de Vader. Zij mogen de Geest van Christus ontvangen, die hun goede vrucht doet dragen. In vuur en ijver gaan zij hun weg, in de wetenschap dat zij eens voor hun God mogen verschijnen. *Heer, doe ons één van hart en uit één mond uw naam bezingen* (tweede lezing).

1) Mt 1,1 2) Mt 1,23 3) Joh 1,10; Heb 1,2 4) Jes 11,4 5) Jes 6,4 6) ex 33,18v 7) Joh 3,16
8) hand 13,18 9) Ik geloof.II,8,2: Farizeeën en Sadduceeën 10) Mt 5,45 11) Lc 15,17v 12) ps 30,7v
13) Deut 31,17 14) 2Pe 3,12; ps 1

psalm 72

- L God, U legt de koning uw wet in het hart,
de zoon van de koning uw gerechtigheid.
- A Hij leidt zijn volk in rechtvaardigheid;
de armen ontvangen wat hun toekomt.
- L In zijn dagen gedijt de rechtvaardige;
zijn vrede zal de aarde vervullen.
- A Hij zal heersen tot de einden der aarde;
zij buigen voor hem neer, die wonen in de woestenij.
- L Hij redt de arme die hem aanroept,
de behoeftige die geen helper heeft.
- A Hij bevrijdt hun ziel uit geweld en onderdrukking;
want hun leven is kostbaar in zijn ogen.
- L Breng dank aan JAHWEH, de God van Israël,
die grote wonderen verricht, Hij alleen.
- A Zijn naam worde geëerd tot in eeuwigheid;
moge zijn grootheid de aarde vervullen. Amen.

* * *

zondag advent 3(A)

1 ^{ste} lezing:	Jes 35,1-6a.10
psalm 146	zie beneden
2 ^{de} lezing:	Jak 5,7-10
evangelie:	Mt 11,2-11

De kleinste in het Rijk van de hemel is groter dan hij.

Het evangelie maakt duidelijk hoe onoverbrugbaar groot de afstand is tussen de wereld waarin wij leven en de hemel, die nochtans onze toekomst is. De kloof die de mensen van God verwijderd houdt, wordt voor allen die geloven door Hem teniet gedaan in de mens Jezus, God met ons. *Blinden zien en lammen lopen, melaatsen genezen, doven horen en doden staan op*: alles is erop gericht de mensen te doen inzien dat hij het is, die hen bij God terugbrengt.

De profeet Jesaja (eerste lezing) ziet honderden jaren tevoren de Messias al komen om dit oordeel te voltrekken; en spreekt tot allen die verlangen naar vrede: *God komt om te vergelden en jullie te redden. Dan nemen pijn en gejammer de vlucht, en worden zij van vreugde vervuld*. Dit visioen van eeuwige blijdschap in Gods aanwezigheid, als zelfs de herinnering aan alle ellende verdwenen zal zijn, staat - als het goed is - christenen steeds voor ogen.

Helaas is het vaak niet goed. Er wordt te weinig stilgestaan bij Jezus' wederkomst. Wie geeft dit een plaats in zijn of haar leven? *De HEER is koning in eeuwigheid*, zo bezingt de psalm van vandaag de Messias, die voor zijn volk de hemelpoort opent. Het is goed te bedenken, dat tussen nu en die eeuwigheid een oordeel zal plaatsvinden. Jakobus (tweede lezing) waarschuwde tweeduizend jaar geleden: *De rechter staat voor de deur*. Nu hij uitblijft, en allen de tijd biedt om tot inkeer te komen, wordt die waarschuwing nauwelijks nog serieus genomen.

God heeft dit oordeel aan zijn Messias in handen gegeven. Johannes de Doper waarschuwt: *De wan is in zijn hand; en hij zal zijn dorsvloer grondig zuiveren. De tarwe zal hij in zijn schuur verzamelen, maar het kaf verbranden in onblusbaar vuur*¹. Wij kennen het gezegde: *het kaf van het koren scheiden*. Wie beseft nog dat het over Jezus gaat, die zal komen als rechter over levenden en doden? Tweeduizend jaar geleden is een begin gemaakt met dit oordeel. Sedertdien vindt er een scheiding plaats tussen hen die hem liefhebben en hen die alleen zichzelf maar zien.

Koning Herodes heeft Johannes in de gevangenis geworpen. Nu Jezus' optreden nog geen opzienbarende veranderingen in de bestaande orde heeft teweeggebracht, lijkt het of de profeet begint te twijfelen: *Bent u de komende, of hebben wij een ander te verwachten?* Hij is echter geen *rietstengel in de woestijn, door de wind bewogen*. De woestijn is de plaats waar de Geest niet aanwezig is, de rietstengel is de mens die een leeg bestaan leidt, in beslag genomen door voorbijgaande dingen; en *zonder kennis van God heen en weer bewegend door de inblazingen van demonen*².

Nu zijn werk als profeet ten einde is gekomen, wordt Johannes op de proef gesteld. Schijnbaar door God verlaten, verkeert hij zonder enig uitzicht op redding in de kerker, zoals ook Jezus zelf na zijn dood in het dodenrijk zal verkeren. Beiden zijn zij het slachtoffer van het ten hemel schreiende onrecht, dat alle eeuwen door en op alle plaatsen ter wereld onschuldige mensen heeft getroffen. Daartoe heeft God zijn Redder in de wereld gebracht: om mensen van goede wil hieruit te bevrijden; en heeft Hij zijn profeet gezonden om de komst van de Messias voor te bereiden.

Een jaar tevoren nog had Johannes geprofeteerd: *Ik ben het niet waard zijn sandalen los te maken*. Deze woorden maken duidelijk wat het verschil is tussen Jezus en de profeet. Johannes had dit al eerder aangegeven, toen Jezus naar de Jordaan kwam om zich te laten dopen: *Ik moet door u gedoopt worden; en nu komt u bij mij?*³ Met deze woorden wijst de profeet vandaag de kerk op de eeuwige goedheid van God, die in Jezus volkomen zichtbaar was.

Oprechte mensen zullen het erkennen: "Ik sta schuldig tegenover hem; en zij bidden: "Jezus, help mij te doen wat ik op eigen kracht niet kan volbrengen. Help mij mijzelf te vergeten, zoals u nooit aan uzelf hebt gedacht; en help mij met u te leven." Dit gebed wordt altijd verhoord. Christenen die de daad bij het woord voegen, zichzelf vergeten en de Geest de ruimte geven, maakt Hij tot *zout van de aarde*⁴ en een zegen voor hun omgeving. De wereld schreeuwt om zulke mensen, zoals de apostel zegt: *De schepping verlangt vurig naar het openbaar worden van de kinderen van God*⁵.

Zelfs de kleinsten in het koninkrijk van God, waar zij vrij van schuld voor Gods aangezicht zijn groter dan de profeten. Alle profeten tot Johannes hebben de afstand tussen God en de mensen erkend. Jesaja - toen hij in een visioen de Heer zag zitten op zijn verheven troon - riep uit: *Wee mij, een onrein mens, levend temidden van onreine mensen!*⁶ Zo sprak ook Petrus, toen hem na de wonderbaarlijke visvangst de ogen opengingen: *Ga weg bij mij, Heer, want ik ben een zondig mens!*⁷ In deze uitroep ligt in het christelijk geloof besloten. De apostel erkent Jezus als Heer en God; en belijdt zijn zonde, waarin hij onmogelijk voor de goede God kan verschijnen. Het evangelie dat hij later als eerste van de apostelen zal gaan verkondigen, biedt het antwoord op de vraag wie ons hieruit zal redden.

Johannes de Doper, de apostelen en allen die hiertoe door God geroepen zijn, wijzen op Jezus, wiens naam betekent: *God redt*. Hij ziet het hart aan: wie naar hem verlangen en hun onmacht belijden hem te volgen. Zij zijn de armen die het evangelie aannemen. Hij geeft hun de macht hun leven te vernieuwen⁵; en beloont hun geloof met eeuwig leven. *Gezegend zij, die God als helper hebben; en hun heil verwachten van Hem* (psalm van deze zondag).

1) Lc 3,17 2) *de ogen van de ziel* Hillarius van Poitiers.6 3) Joh 4,14 4) Mt 5,13 5) Rom 8,19 6) Jes 6,5 7) Lc 5,8

psalm 146

- L Hallelujah! mijn ziel bezingt de HEER.
A Mijn God wil ik danken zolang ik leef;
en al mijn dagen Hem bezingen.
L Stel je hoop niet op mensen van aanzien;
en vertrouw niet op hen die geen redding kunnen brengen.
A Straks geven zij de geest, en keren terug tot de aarde;
al hun plannen gaan teniet op die dag.
L Gezegend zijn zij, die God als helper hebben;
en hun heil verwachten van Hem;
A van Hem, die hemel en aarde geschapen heeft,
de zee en ál wat daarin leeft: zijn waarheid is eeuwig.
L De HEER doet recht aan onderdrukten;
Hij verzadigt wie hongeren met brood;
en stelt gevangenen in vrijheid.
A De HEER geeft blinden het gezicht
en richt gebogenen weer op;
Hij heeft de rechtvaardigen lief.
L De HEER behoedt de vreemdeling
en waakt over weduwen en wezen;
maar de weg van zondaars verstoort Hij.
A De HEER regeert in eeuwigheid;
uw God, o Sion, is dezelfde van geslacht op geslacht,
hallelujah!

* * *

zondag advent 4 (A)

1ste lezing: Jes 7,10-14
 psalm 24 zie beneden
 2de lezing: Rom 1,1-7
 evangelie: Mt 1,18-24

Hij zal zijn volk redden uit hun zonden.

Jezus wordt door de profeet voorspeld als *Immanuël: God-met-ons*. Zelf noemt hij zich onveranderlijk *de mensenzoon*: mens met de mensen; en het volk spreekt over *de zoon van David*. David had immers van God de belofte ontvangen van een *nakomeling*, die zijn troon voor eeuwig zal bevestigen¹. Van deze nakomeling, *rein van handen en zuiver van hart*, spreekt van vandaag de psalm, waarin David profeteert de *berg van de Heer* te beklimmen: de plaats van ontmoeting tussen de mens en God. Niet alleen de mensenzoon zal deze berg beklimmen, maar allen die hem toebehoren, door het doopsel gereinigd van schuld. Johannes van het Kruis² gebruikt dit beeld om de weg van een gelovige naar God te beschrijven: *Laat je dragen door God, wanneer zijne Majesteit je verder wil helpen*.

Voor wie ernst maakt met het geloof en bereid is los te laten wat de aandacht afleidt, is Hij niet de grote Onbekende. *Dat Hij in ons woont, weten wij door de Geest die Hij ons gegeven heeft*⁴. Als deze kennis van God de harten vervult, waarom lijken kerkdiensten dan soms zo saai? De almachtige en alomtegenwoordige God heeft ons Jezus gezonden en ons zijn Geest geschonken om zijn werk in de wereld te verrichten. Als dit gevoel van roeping ontbreekt, worden de vieringen ongeïnspireerd. De koren kunnen technisch goed zingen, maar raken 't hart niet. Niet zelden komen koorleden alleen naar de kerk als het hun beurt is om te zingen; en ook de dirigent wordt niet altijd gedragen door het geloof in de goede God, die zich kennen doet door wie Hem liefhebben. Hoe kan zo de boodschap klinken van Jezus, die de mensen tot God wil verheffen?

God roept de ledematen van zijn kerk om zijn handen en voeten in de wereld te zijn, zijn ogen en oren en zijn mond. Als zij hieraan gehoor geven, doet Hij zich gaandeweg door hen kennen. Deze godsontmoeting, die zichtbaar tot uitdrukking komt in de communie, moet tot onderwerp zijn van alle liederen, gebeden en overwegingen. Een betoog over dienst aan de medemens zal de harten niet raken indien hierin Jezus niet centraal staat, die het zijn leerlingen mogelijk maakt veel méér te doen dan zij kunnen denken of dromen. Christenen die daadwerkelijk *de berg van God* bestijgen, worden door God geleerd hun vijanden lief te hebben, en goed te doen aan wie hen haten. Langs deze weg omhoog doet Hij zich kennen en rust Hij hen toe.

Christenen komen op de eerste dag van de nieuwe week samen om hun tekort te belijden, hun bereidheid uit te spreken tot het offer van zichzelf en zich te verheugen in hem, die zij zo doende mogen ontvangen. Deze beweging naar God toe wordt in het eucharistisch gebed tot uitdrukking gebracht. Dankbaar kijkt de kerk naar Maria, die zich voor God heeft opengesteld; en in de meest letterlijke zin tot zijn woning is geworden. Met recht mag zij de *moeder van God* worden genoemd; want Hij, die vóór alle tijd één is met God, en door wie al het zijnde is geworden⁵: hij neemt in Maria het vlees aan, en wordt tot haar zoon - en tot 'mensenzoon', dat is: één van ons.

Niet alleen in Maria maakt hij woning. *Hij staat aan de deur en hij klopt*⁶, om zijn intrek te nemen bij allen die hem liefhebben. Christenen gaan met Jezus een liefdesrelatie aan. Mannen en vrouwen vormen samen de bruid van Christus⁷. Zo lief heeft hij de wereld, dat hij zijn leven heeft gegeven tot op het kruis. Nu roept hij zijn leerlingen met hem op weg te gaan en zijn liefde in de wereld te dragen. Als hij soms ver weg lijkt en hun aantal gering wordt, gaan zij hun weg in geloof: mijn Geliefde laat mij niet alleen. Hij spreekt tot hen: *Zevenduizend man heb ik overgehouden, die de knie niet hebben gebogen voor de afgod*⁸.

Het gebrek aan beleving in de kerken is hieraan toe te schrijven, dat Jezus niet wordt gezien als Geliefde en God-met-ons, die zijn leerlingen verheft om te doen waartoe zij uit zichzelf niet in staat zijn. Maar al te vaak wordt hij voorgesteld als een voorbeeldfiguur, die zijn volgelingen de last oplegt de wereld te hervormen. Daar komt dus niet veel van terecht. Deze gedachte van Jezus als voorbeeld gaat voorbij aan de nood van een zoekende menigte van mensen die hun plaats niet kunnen vinden in onze samenleving van elk voor zich, waar succes en welvaart voorop staan. Zij zijn niet gebaat bij een voorbeeld dat zij niet kunnen navolgen. Zij zitten zelf in de puree, waar zij op eigen kracht niet uit kunnen komen. Indien zij nergens uitkomst zien, zullen zij uiteindelijk vaak de stap in 't duister zetten door een toevlucht te zoeken bij één van de talrijke sektes, die met hun kunstmatig opgewekte sfeer van opwinding een armzalig surrogaat bieden voor de beleving van de aanwezigheid van de Geliefde.

De profeet Jesaja (eerste lezing) ziet in de verte de Messias komen, naar wie Israël eeuwenlang heeft uitgezien. De verkondiging van God-met-ons doet de harten van de gelovigen sneller kloppen: Hij is niet hoog en ver, maar innerlijk mag ik mij met hem verstaan, en doet hij zich kennen. Ik ben niet meer alleen! Dit is geen fictie, maar het hart van het evangelie: God is mens geworden, om de mensen tot God te verheffen. Waarom deze boodschap nog maar zo weinig wordt gehoord? Het antwoord is eenvoudigweg: vanwege ongelooft. Hier wordt Jezus' vraag helaas bevestigd: *Zal de mensenzoon bij zijn komst het geloof op aarde vinden?*⁹ Gelukkig allen, die *de berg van de Heer beklimmen*.

1) 2Sam 7,12 2) *de ogen van de ziel*/Johannes van het Kruis 3) ex 3,14 4) 1Joh 3,24 5) Joh 1,3 6) openb 3,20
7) Joh 3,29 8) Rom 11,4 9) Lc 18,8

psalm 24

- L Wie mogen beklimmen de berg van de HEER;
en staan op zijn heilige plaats?
- A Zij die rein zijn van handen en zuiver van hart;
die geen valsheid beramen, en geen leugens rondvertellen.
- L Zij gaan voort met de zegen van de HEER;
God, die hen verlost, maakt hen rechtvaardig.
- A Dit zijn de mensen die zoeken naar God,
verlangend om te staan voor zijn aangezicht.
- L Eeuwige poorten, richt u op!
- A De koning van de heerlijkheid wil door u binnengaan.
- L Wie is die koning van de heerlijkheid?
- A Het is de HEER*, sterk en machtig, die de strijd voor u voert.
- L Eeuwige poorten, richt u op!
- A De koning van de heerlijkheid wil door u binnengaan.
- L Wie is Hij dan, die koning van de heerlijkheid?
- A De HEER van het hemelse leger:
Hij is de koning van de heerlijkheid.

psalmen en gebeden

* * *

einde adventstijd

KERSTTIJD (A)

24 dec kerstnacht (ABC)

1ste lezing: Jes 9,1-3.5-6

psalm 96 zie beneden

2de lezing: Titus 2,11-14

evangelie: Lc 2,1-14

vrede op aarde

Engelen en mensen zijn als redelijke wezens eensgezind in de aanbidding van hun Schepper. Zoals blijkt uit de eerste hoofdstukken van het Lucas-evangelie, zijn de engelen, levend voor Gods aangezicht, nauw betrokken bij zijn plan de mensen bij zich terug te brengen. Heel het hemelse leger heeft de adem ingehouden bij de aankondiging door de aartsengel Gabriël aan Maria. De hemel was vervuld van gejuich bij haar instemmend antwoord. De hemel gaat open, als de herders in een visioen worden opgenomen, en engelen horen zingen voor hun Schepper: *Eer aan God in de hoge!*

Naast de zichtbare wereld bestaat een geestelijke werkelijkheid. De aartsengelen Gabriël, Michaël en Rafaël maken deel uit van een hiërarchie van geestelijke wezens, die nauw bij de mensenwereld betrokken zijn¹. Evenals op de mensen heeft de zonde ook op velen van hen vat gekregen. Zij worden duivels of demonen genoemd, met als hun aanvoerder Satan, die de eerste mensen ertoe heeft verleid zich van God af te wenden²; en hen in zijn val heeft meegesleept.

De zonde, die - zoals iedereen kan waarnemen - van de ouders op hun kinderen overgaat, heeft de mensheid in slavernij gebracht. Zomin als de baron van Münschausen zichzelf bij de haren uit het moeras kan trekken, kunnen mensen zich op eigen kracht hiervan bevrijden. De goede wil is wel aanwezig, zegt Paulus, maar de macht van de zelfzucht is mij te sterk. *Ongelukkig mens die ik ben: wie zal mij verlossen uit dit bestaan ten dode? God zij gedankt door Jezus Christus, onze Heer!*³

De engelen verheugen zich bovenmate in de langverwachte vervulling van de belofte; maar de herders kunnen de omvang van de gebeurtenis in de kerstnacht nog niet bevatten: *de menswording van God*. Zij zijn getuigen van het aanbreken van de laatste periode van de geschiedenis: de tijd van genade, waarin in heel de wereld het evangelie wordt verkondigd van menswording, verrijzenis en nieuw leven voor allen die geloven. Want niet alleen voor Israël is Jezus gekomen. Betekent zijn naam niet *God redt*?⁴ De Messias, naar wiens komst al Israëls profeten hebben uitgezien, verschijnt in deze nacht als Redder van alle mensen die ooit geleefd hebben of nog zullen leven. *Het volk dat in duisternis leeft ziet een groot licht* (eerste lezing). De kerk van Christus wereldwijd stemt deze nacht in met het lied van de engelen: *Eer aan God in de hoge, en vrede op aarde!*

De mensen spotten soms: "Waar is die vrede dan? Ik merk er weinig van!" Inderdaad is de wereld ook sedert Jezus' komst alle eeuwen door geteisterd geweest door oorlog en geweld. Toch is de vrede van Christus, die kerkgangers elkaar elke zondag aan het einde van de viering toewensen, zichtbaar in allen die hem toebehoren. Zij stellen zichzelf niet voorop, maar bieden ruimte aan zijn Geest: nederig, zachtmoedig en vol van ontferming, zuiver van hart⁵. Zij zingen - zoals de psalm van de kerstnacht leert - *een nieuwe melodie; en aanbidden de Heer om zijn schoonheid. Laat de wereld toch ontzag voor Hem hebben!*

Zonder deze heiligen - of ze nu officieel heilig zijn verklaard of niet - die alle uren van de dag hun God in gedachten hebben, zou de wereld er heel wat slechter uitzien. Zij zijn het *zout van de aarde*⁶. Zij treuren om alle onrecht in de wereld. Zij koesteren geen wrok in hun hart, maar worden zij geslagen dan keren zij de andere wang toe; en tonen de zachtmoedigheid van Christus, die hun het nieuwe en onvergankelijke leven leert. Zij spreken van niemand kwaad, maar in onrecht en verdrukking bidden zij voor hun belagers. Zij laten de haat, die de ziel vergiftigt, niet in hun leven toe; maar hebben hun vijanden lief⁷.

Naar waarheid worden zij *kinderen van God* genoemd, die door het werk van Christus de macht hebben verkregen als nieuwe mensen met hem te leven⁸; en te heersen over het kwaad, door het geloof in hun verrezen Heer. Het hemelse licht, waar de engelen in baadden, wordt door hen in de wereld gebracht. Heel de aarde smacht naar hen, die zich door zijn Geest laten leiden, *en een bezonnen, rechtvaardig en Godgewijd leven leiden* (2de lezing). Over dit volk van God zingen de engelen: *Vrede op aarde onder de mensen in wie Hij behagen heeft.*

Deze nacht is een nacht van vreugdevol herdenken van de geboorte van Jezus in de stal van Bethlehem. Hier wordt het vrederijk van God op aarde gevestigd. Door het geloof in hem mogen mensen van goede wil hier en nu, temidden van onrecht en verdrukking, al leven als burgers van de hemel⁹. Het laatste bijbelboek openbaring (apocalyps) spreekt van een tijdperk van *duizend jaar*¹⁰, waarin de duivel gebonden is voor allen die met Christus leven. Daarna volgt het einde, als hij met al zijn engelen bij zich terugkeert voor het oordeel¹¹. Hij heeft zijn leerlingen er op voorbereid, dat de tijd die aan zijn wederkomst voorafgaat zal worden gekenmerkt door geloofsafval en verkoeling van de liefde¹²; en hij houdt zijn kerk voor: *Wie tot het einde toe volhardt zal behouden worden*¹³.

Deze volharding hebben christenen wel nodig. Nu de wereld zich van God afkeert en de mens zichzelf tot God maakt, gaan zij een minderheid vormen die in de verdrukking komt. Het zal voor hen vaak niet gemakkelijk zijn in Jezus' voetspoor te gaan. Het ongelooft doortrekt als gist in het brood zelfs de kerk, waar de partijen soms lijnrecht tegenover elkaar staan. Allerlei schandalen zorgen voor een negatieve publiciteit.

Dit is koren op de molen voor Jezus' vijanden. Temidden van alle onrecht en vernedering echter wordt hun de ten hemel stijgende vreugde van de kerstnacht geschonken: de redding uit een gewelddadige wereld, die zijn einde nadert. Zullen gelovigen, die beseffen wat Jezus voor hen betekent, niet ál hun handel en wandel onder zijn oordeel stellen? Zij gaan de strijd aan met hun eigen hebzucht en begeerte, ijdelheid en genotzucht, die hem in de weg staat: Jezus, God-met-ons. De hoog verheven Heer is tot onze aarde afgedaald, om mensen van goede wil in zijn vrede te doen delen. *Mensenfamilie, zoek naar de HEER; en belijd zijn grootheid en macht!*

1) Kol 1,16 2) gen 3,1vv 3) Rom 7,24v 4) Mt 1,21 5) Mt 5,1vv 6) Mt 5,13 7) Mt 6,44
8) Joh 1,12 9) Fil 3,20 10) openb 20,2 11) Mt 24,30v 12) Mt 10,22 13) Mt 24,12

psalm 96

- L Zing voor de HEER een nieuwe melodie;
laat heel de wereld Hem eer betuigen.
- A Geef Hem de eer die Hem toekomt;
en verkondig zijn redding van dag tot dag.
- L Laat alle volken van zijn grootheid horen;
en maak aan de wereld zijn wonderen bekend.
- A Groot is de HEER en hoog verheven,
laat ál wat leeft Hem eren.
- L Nietswaardig zijn de goden der mensen;
maar de HEER heeft de hemelen gemaakt.
- A Verheven schoonheid gaat voor Hem uit,
macht en heerlijkheid vervullen zijn heiligdom.
- L Mensenfamilie, zoek naar de HEER
en belijd zijn grootheid en macht!
- A Kom met je offers naar zijn heiligdom;
en geef Hem de eer die Hem toekomt.
- L Aanbid de HEER in zijn heilige schoonheid;
heel de wereld moet ontzag voor Hem hebben.
- A Laat de volken het horen:
de HEER regeert; nu staat de aarde vast.
- L Laten hemel en aarde juichen, de zee en wat daarin leeft:
Hij oordeelt de wereld rechtvaardig.
- A Laat de velden zich verheugen en ál wat daar groeit,
samen met de bomen in het woud.
- L Laat ál wat leeft vol vreugde zijn,
want onze God zal komen voor het oordeel.
- A Hij oordeelt de wereld rechtvaardig,
alle volkeren naar waarheid.

* * *

25 dec kerstdag (ABC)

1 ^{ste} lezing:	Jes 52,7-10
psalm 98	zie beneden
2 ^{de} lezing:	Heb 1,1-6
evangelie:	Joh 1,1-18

Het Woord is vlees geworden.

De Bijbel wordt soms genoemd: *het woord van God*. Het is beter te spreken over *woorden van God*. Van oudsher hebben de profeten van Godswege zijn woorden aan zijn volk overgebracht. Deze profetieën zullen eens afgedaan hebben¹. Veel van deze teksten hebben in Christus reeds het begin van hun vervulling gekregen, nog wachtend op de dag van zijn wederkomst. Hij is het, naar wie alle profeten verlangend hebben uitgezien². Jezus zelf echter, die begin noch einde heeft, is in eeuwigheid bij de Vader³. In hem spreekt God zijn ultieme Woord; en maakt Hij zijn innerlijk wezen zichtbaar Dit is het, waarvan de psalmen zingen: *Zijn liefdevolle goedheid is eeuwig*⁴.

Niemand heeft ooit God gezien. Jezus doet Hem kennen: Vol van genade: want hij die zonder zonde is, verbindt zich met een wereld die verkeert in de macht van het kwaad, onmachtig zichzelf te bevrijden; *vol van waarheid*: want in hem is geen spoor van bedrog te zien. Christenen die zijn goedheid ervaren moeten het beamen: Hier kan begin noch einde aan zijn, dit is eeuwig, dit is God! Allen aan wie God deze kennis van de waarheid in het hart heeft gelegd, zien in Jezus de vervulling van hun verlangen. Zo is hij het Woord dat God spreekt tot een wereld in nood.

Allen die dit Woord liefhebben, worden door God *rechtvaardig* genoemd. Van nature zijn zij niet vrij van het onrecht in de wereld; en zijn hun daden niet vlekkeloos. Als gelovigen hebben zij nochtans deel aan het nieuwe leven van de verrezen Heer. Niemand is in staat op eigen kracht de wet van God te volbrengen⁵. God, die de menselijke zwakheid kent, verlangt niet het onmogelijke, maar alleen dit ene: dat zijn kinderen Hem liefhebben. Allen die hun onmacht belijden zich te bevrijden van de zelfzucht, die leidt tot de dood, ontvangen in het doopsel van Godswege het zichtbare bewijs van de vergeving van hun schuld, en de toegang - hier en nu - tot het eeuwige leven, zoals Johannes leert: *Wij zijn overgegaan van de dood naar het leven*⁶.

In het doopsel met Jezus verbonden, leven christenen in gemeenschap met hem. *Zij zijn niet uit de begeerte van het vlees of de wil van een man, maar uit God geboren*, om met Christus op te staan als burgers van zijn eeuwige Rijk. De dood ligt achter hen die geloven! Wie kan de omvang van dit evangelie verstaan? Inderdaad: zij die hier ernst mee maken, zichzelf vergeten, en in hun handel en wandel bidden om de Geest van Christus⁷. Zij zijn op weg iets te vatten van de alles overstijgende gebeurtenis van de menswording van God. Hier en nu geeft Hij ons al deel aan het eeuwige leven!

Op het feest van Kerstmis gaan de gedachten van christenen naar een stal in Bethlehem, de plaats waar David duizend jaar voordien is geboren. Hier, in een voederbak, ligt hij, die de *zoon van David*⁸ wordt genoemd. Hij zal Israël echter niet; zoals velen hadden gehoopt, herstellen in de oude glorie onder de koningen David en Salomo; want zijn koninkrijk is niet van hier⁹. De herders die naar de stal zijn gekomen om hem eer te bewijzen, knielen niet voor een toekomstige wereldlijke heerser die de strijd met de Romeinse bezetter zal aanbinden, maar voor de vredevorst, die is gekomen om de vrede zichtbaar te maken, die de wereld nooit zal kunnen bieden.

Herders en koningen bewijzen hulde aan een mens, die in alle eenvoud zijn weg in deze wereld zal gaan, opdat mensen van goede wil hem zullen liefhebben: niet om zijn macht en majesteit, maar om de persoon die hij is. Dit is het ware geloof. Zonder het te beseffen betoonden de apostelen die Jezus volgden hiermee hun liefde voor God. Om dit geloof wil Hij hun schuld vergeven, en hen maken tot burgers van zijn Rijk. Zij gaan over van de dood naar het leven, omdat zij worden aangetrokken door de goedheid van de Schepper, die in Jezus ten volle zichtbaar is. Zo brengt hij scheiding aan tussen hen die hem liefhebben, en hen die hem de rug toekeren omdat hij niet in hun levenswijze of in hun denkpatroon past. Bij Jezus' komst in Israël heeft het oordeel over de wereld een aanvang genomen, dat bij zijn wederkomst in macht zal worden voltooid¹².

Wie Jezus verwerpt, verwerpt de mens geworden God. Wie hem volgt gaat Hem toebehoren, door wie de wereld is geworden. Aan deze mens komt de heilige naam van God toe: JAHWEH, IK BEN¹³; want zijn liefdevolle goedheid is eeuwig. Hij is het, over wie heel het Oude Testament spreekt. Johannes de Doper, de laatste en grootste van de profeten, heeft hem aangewezen: *het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt*¹⁴. Als mens met de mensen zal hij het lot van sterfelijke mensen delen, om allen die van goede wil zijn, maar door de zonde verzwakt, bij God terug te brengen.

Maria houdt het adembenemende wonder in haar armen van een God, die de wereld liefheeft en bij de mensen woont. Allen die hem volgen, worden door zijn Geest stapje voor stapje geleid om het oude te verlaten, de zelfzucht af te zweren, en anderen het kwaad, waar zij zelf door zijn genade uit zijn verlost, niet toe te rekenen. Zij houden steeds hem voor ogen, die tot op het kruis voor zijn vervolgers heeft gebeden. Werkelijk, hij maakt alle dingen nieuw. Niet zoals de wereld dat verwacht maakt Hij alles nieuw.

Deze vergankelijke wereld met zijn schittering en valse schijn die mensen verblindt en verleidt tot een jacht naar succes en vermaak: deze bedrieglijke wereld zuigt en trekt. Maar, zo houdt Jezus christenen voor: *Houd goede moed, ik heb de wereld overwonnen*¹⁵.

Het Woord is vlees geworden. Aan Maria en Jozef is de redder van de wereld toevertrouwd. In liefde wordt hij opgevoed, tot hij als een volwassen man door Israël zal trekken, om in zijn persoon de goedheid en liefde van God te openbaren. Mensen van goede wil zullen hem liefhebben en volgen, door zijn Geest geleid en wachtend op zijn komst voor het oordeel. Wie hem verwerpen, ontzeggen zichzelf hiermee de toegang tot het leven met hem, dat geen einde zal nemen. Dit is het oordeel, dat God zijn Zoon in handen heeft gegeven. Nog steeds klinkt zijn stem in deze wereld. Gelukkige mensen, die hem gehoor geven! Zij hoeven de laatste dag niet te vrezen. *Verheug je in de HEER, want Hij zal komen! Hij zal komen om op aarde recht te spreken* (psalm 98).

1) 1Kor 13,8 2) 1Pe 1,10 3) Joh 8,58 4) ps 118; ps 136 5) Rom 3,20 6) 1Joh 3,14 7) Lc 11,13 8) Mt 22,42
9) Joh 18,36 10) Jes 9,5 11) Fil 3,20 12) Joh 5,22 13) ex 3,14 14) Joh 1,29 15) Joh 16,33

psalm 98

- L Zing een nieuwe melodie voor God,
die grote wonderen verricht;
en redding brengt door zijn machtige arm.
- A Hij heeft zijn redding geopenbaard,
en voor ogen van de volken zijn rechtvaardigheid getoond.
- L Hij gedacht zijn liefdevolle goedheid,
en zijn trouw aan het volk dat Hem toebehoort.
- A De einden der aarde zullen aanschouwen
de redding van onze God.
- L Zing vol vreugde voor de HEER, alle landen;
en blaas de trompet voor je God en koning.
- A De zee laat zich horen, en wat daar leeft;
de wereld is vervuld van gejuich.
- L Rivieren, klap in de handen,
en bergen: jubel tezamen:
verheug je in de HEER, want Hij zal komen!
- A Hij zal komen om op aarde recht te spreken;
dan oordeelt Hij de wereld rechtvaardig.

* * *

zondag na kerst (A) (heilige familie: Jezus, Maria en Jozef)

1ste lezing: Sir 3,2-6.12-14
 psalm 128 zie beneden
 2de lezing: Kol 3,12-21
 evangelie: Mt 2,13-15.19-23

vrede en harmonie

Als érgens verlangend naar wordt uitgezien, dan is het wel naar vrede in de wereld: geen oorlog en geen oorlogsdreiging meer, geen geweld, geen slachtoffers en verdriet; en als er ergens behoefte aan bestaat, dan is het wel aan harmonie in de gezinnen, in de klaslokalen en de bedrijven. In de huidige wereld wordt die vrede alleen ervaren op plaatsen waar mensen zichzelf niet vooropstellen, zoals zij die Jezus toebehoren. Wie anders beweert wekt valse hoop. De kerk heeft als roeping de vrede van Christus - temidden van alle onrust - in de wereld zichtbaar te maken. Omdat zovelen Hem verwerpen; en in de kerk velen hun Heer niet met alle ijver dienen, maar voortgaan in hebzucht en het najagen van eigenbelang, blijft deze vrede beperkt tot gelovigen, als bakens in zee, tot de dag dat Jezus komt om zijn leerlingen tot zich te nemen. Hij waarschuwt hen vandaag: Er zal geen vrede zijn, maar strijd; en uiteindelijk zullen jullie door allen worden gehaat¹.

De vrede, waar zovelen zo naar verlangen, maar ook zo vaak tegen zondigen, heerst in de woning waar Jozef, Maria en Jezus samenwonen. Jozef is timmerman. Tot zijn dertigste levensjaar is Jezus bij zijn vader werkzaam geweest. Nooit heeft een onvertoegen woord de harmonie verstoord. "Een beetje saai", hoor ik sommigen denken. Mensen die iets van die harmonie hebben ervaren die in dit gezin heerst, zullen wel beamen hoe misplaatst dit woord is. Christenen zoeken als het goed is zichzelf te vergeten; en zijn vrede voor te leven. Deze inzet wordt door God beloond. Hier en nu mogen zij in gemeenschap met Christus al iets ervaren van eeuwig leven. Dit evangelie vindt een begin in het huis waar Jozef, Maria en Jezus samenwonen.

Jozef heeft zich tijdens de moeilijke tijd vóór en na Jezus' geboorte door een engel laten leiden. De moderne mens hecht geen geloof aan het bestaan van deze geestelijke wezens. Waarom niet? Omdat ze niet zichtbaar zijn. Toch spelen zij een belangrijke rol in het leven van iedereen die hier gevoelig voor is; en zich door zijn of haar beschermengel van onberaden stappen laat weerhouden. Eén voorbeeld mag hier volstaan. Toen ik eens 's middags thuiskwam, en op de koelkast een wijnfles zag staan met nog slechts enkele centimeters vloeistof, en ik de fles al bijna aan de mond had, sprak een innerlijke stem: "Nee, niet doen, dat is gulzigheid". Gelukkig liet ik me gezeggen, want het vermeende staartje wijn bleek volgens het op de achterzijde geplakte etiket 30% superol te zijn: een dodelijke concentratie waterstofperoxide. Zo werkt een beschermengel. God waarschuwt, maar Hij laat mensen in hun vrijheid.

Jozef, uitverkoren de vaderrol te vervullen, heeft naar de engel geluisterd; en is bij Maria gebleven toen zij zwanger bleek te zijn, maar niet van hem². Waarom geloofde hij de engel? Omdat engelen als Gods gezanten spreken met een oprechtheid die bedrog uitsluit. Mensen die zich laten leiden door eigenzinnigheid, egoïsme of kwade wil, zijn hier niet ontvankelijk voor en gaan hun eigen weg. Jozef echter bleef bij Maria, van wie hij zich toch al moeilijk voor kon stellen dat zij hem bedrogen zou hebben. Hij beseftte dat de engel in zijn droom één en al waarheid was; en zeker niet bedrieglijk gesproken kon hebben. Om dezelfde reden had Maria geloof gehecht aan de woorden van de engel Gabriël, die haar ontvangenis aankondigde. Ook Jezus' latere openbare optreden werd gekenmerkt door een oprechtheid en gezag, waarover de mensen zich verwonderden³. Tempeldienaren, die gezonden waren om hem gevangen te nemen, stonden verbaasd toen zij hem hoorden; en meenden dat hun oversten zich hadden vergist. Zij kwamen zonder hem terug en verklaarden: *Nooit hebben wij iemand zo horen spreken!*⁴

Jozef, Maria en Jezus vormen het beeld van de ware kerk: van mensen in wie geen bedrog is. Maria is hier door God voor gevrijwaard, omdat door haar het alles overheersende wonder van de menswording zou geschieden. Ook de protestantse kerk belijdt haar als moeder van God. Van verering is hier echter geen sprake, als reactie op de katholieke praktijk, die soms de schijn van aanbidding had. De ultra-orthodoxe stroming in de RK kerk, waar zelfs geijverd werd voor de erkenning van Maria als *medeverlosseres*, heeft tot dit vertekende beeld bijgedragen. Het Vaticaan heeft afstand genomen van dit streven, dat de aandacht afleidt van waar het in de kerk om behoort te gaan: het evangelie van God die mens is geworden, om de mensen tot God te verheffen.

Vandaag zien we de heilige familie een woonplaats zoeken buiten Judea, het machtsgebied van koning Herodes; en zich vestigen in Galilea, waarover Jesaja heeft geprofeteerd: *Het land dat in duisternis leeft heeft een groot licht gezien*⁵. De evangelist Lucas vertelt nog over de twaalfjarige Jezus in de tempel; en hoe hij zich verwonderde dat zijn ouders, die hem overal gezocht hadden, niet wisten dat zij hem hier konden vinden, *in het huis van zijn Vader*⁶. Over de jeugd van Jezus staat geschreven dat *Gods genade op hem rustte; en hoe hij van wijsheid werd vervuld*.

Jozef en Maria hebben zich verheugd over hun kind, dat zijn onschuld niet verloor: geen stampvoeten en schreeuwen, geen humeurigheid en gezeur; maar openheid en opgewektheid, medeleven en hulpvaardigheid: alles wat een mensenleven aantrekkelijk maakt. In dit gezin moet een harmonie hebben geheerst, waar andere gezinnen niet alleen van kunnen dromen, maar waar zij ook om kunnen bidden. Gelukkig de ouders die dit doen: in de eerste plaats dat hun onderlinge verhouding vrij mag zijn van die spanning en strijd, die zo funest is voor de ontwikkeling van jonge kinderen.